

С. Е. Штанцель,
к. т. н., докторант кафедри публічного адміністрування,
ПАТ "Вищий навчальний заклад "Міжрегіональна академія управління персоналом"
ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0006-8286-1040>

DOI: 10.32702/2306-6814.2024.13.193

ФІНАНСОВА БЕЗПЕКА ДЕРЖАВИ ЯК ОБ'ЄКТ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ: ТЕОРЕТИЧНІ ТА МЕТОДОЛОГІЧНІ ПІДХОДИ

S. Shtantsel,
PhD in Technical Sciences, Doctoral candidate of the Department of Public Administration,
Interregional Academy of Personnel Management

FINANCIAL SECURITY OF THE STATE AS AN OBJECT OF PUBLIC ADMINISTRATION: THEORETICAL AND METHODOLOGICAL APPROACHES

У статті розкриваються сутність, структура та класифікація фінансової безпеки держави та її загроз. Мета статті — визначення змісту фінансової безпеки держави як об'єкта управління за участю громадян.

Розглянуто теоретичні аспекти системи фінансової безпеки держави. Зроблено висновок про те, що елементами (доданками) даного терміну виступають: суб'єкти (державна, суспільство, особистість), об'єкти (національні інтереси, блага та цінності), правові засоби (інструменти) з нейтралізації (запобігання) загрозам (деструктивним факторам). Причому слід мати на увазі те, що словосполучення "фінансова безпека" охоплюється обсягом поняття "економічна безпека", який, у свою чергу, є частиною ще більш широкої категорії — "національна безпека". Досліджено складові фінансової безпеки: бюджетна, податкова безпека, інвестиційна безпека, безпека в кредитно-банківській сфері, безпека грошово-валютного обігу, безпека страхової справи та фондового ринку. Акцентовано увагу, що найбільші загрози та ризики фінансової безпеки полягають у нерациональному використанні бюджетних коштів, недостатньому розвитку податкової системи, неефективному фінансовому контролі, недостатності заходів щодо зміцнення національної валюти, невисокому рівні стимулювання інвестиційної діяльності. Наведено індикатори (абсолютні та відносні) щодо визначення рівня фінансової безпеки держави. Для вирішення цих проблем відзначено, що необхідно провести наступні заходи: вдосконалення бюджетно-податкової, валютно-грошової та кредитно-банківської систем; регулювання фондового та страхового ринків; активізація інвестиційної діяльності держави; скорочення відтоку капіталу межі держави.

The relevance of scientific research within the framework of public management of the financial security of the state is due to the fact that financial security is a structural element of the national economic security of the state.

The financial security of the state is the protection of the country's national financial system from internal and external unfavorable factors that violate the normal principles of functioning of its main elements, such as the banking system, the securities market, the insurance market and the state budget system.

At the same time, it is worth noting that a wide range of indicators of market conditions are responsible for financial security, which includes the same volume of GDP, the labor market, personal finances, industrial production and the state of financial markets. In the latter case, the dynamics of the hryvnia exchange rate and the overall indicator of the NBU's gold and foreign exchange reserves play a huge role.

The concept of "financial security of the state" means a certain level of independence, stability and resilience of the country's financial system under the influence of external and internal destabilizing factors that constitute a threat to financial security.

The practical role of the financial security of the state is to create stable conditions for the socio-economic development of the country. Thanks to the functioning of the main elements of the financial security system, macroeconomic and microeconomic processes of the circulation of financial capital, resources and tools are formed that make it possible to solve the problems of the state, business entities and citizens, both individuals and consumers.

The article reveals the essence, structure and classification of the financial security of the state and its threats. The purpose of the article is to determine the content of the financial security of the state as an object of management with the participation of citizens.

The theoretical aspects of the system of financial security of the state are considered. It was concluded that the elements (appendages) of this term are: subjects (state, society, individual), objects (national interests, goods and values), legal means (tools) for neutralizing (preventing) threats (destructive factors). Moreover, it should be borne in mind that the phrase "financial security" is covered by the concept of "economic security", which, in turn, is part of an even broader category — "national security". The components of financial security are studied: budget security, tax security, investment security, security in the credit and banking sphere, security of monetary and currency circulation, security of insurance business and stock market. It was emphasized that the biggest threats and risks of financial security are irrational use of budget funds, insufficient development of the tax system, ineffective financial control, insufficient measures to strengthen the national currency, low level of investment activity stimulation. Indicators (absolute and relative) for determining the level of financial security of the state are given. To solve these problems, it was noted that the following measures should be taken: improvement of the budget-tax, currency-monetary and credit-banking systems; regulation of stock and insurance markets; activation of state investment activities; reduction of capital outflow from the state border.

Ключові слова: фінансова безпека, індикатори, рівень соціально-економічного розвитку, публічне управління, органи публічної влади.

Key words: financial security, indicators, level of socio-economic development, public administration, public authorities.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК ІЗ ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ ЧИ ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ

Фінансова безпека в сучасних дослідженнях розглядається зазвичай в контексті національної та економічної безпеки. Проблеми фінансової безпеки є ак-

туальними для будь-якої держави. Фінансова безпека проявляється у готовності фінансової системи держави до своєчасного та надійного фінансового забезпечення економічних потреб на необхідному рівні. У сучасних умовах забезпечення фінансової безпеки є пріоритетним напрямом фінансової політики держави.

В основі формування системи фінансової безпеки має лежати розробка формування дієвої фінансової політики, стратегії розвитку фінансового ринку, стратегії та концепції фінансового контролю. Для цього необхідно скоординувати розвиток усіх основних сегментів фінансового ринку, одночасно забезпечивши баланс інтересів усіх учасників. Саме баланс інтересів дозволить досягти повноти реалізації всіх основних функцій фінансового ринку та створити умови для найбільшої стійкості. Це й є функцією публічного управління у цій сфері.

Формування публічного управління фінансовою безпекою держави є пріоритетом завдань держави, зокрема:

1. ст. 17 Конституції України встановлює функціонал захисту суверенітету й територіальної цілісності України, забезпечення її економічної та інформаційної безпеки;

2. Угода про Асоціацію України з Європейським Союзом встановлює потребу активізації впровадження публічного адміністрування сектору безпеки України;

3. Концепція забезпечення національної безпеки у фінансовій сфері, схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 15.08.2012 р. № 569-р., окреслює явища і фактори, що можуть призвести до створення загроз національній безпеці у фінансовій сфері.

4. Стратегія економічної безпеки України на період до 2025 року, затверджена Указом Президента України від 11 серпня 2021 року № 347/2021, визначає виклики та загрози фінансовій безпеці, завдання та індикатори у сфері фінансової безпеки держави.

5. Національна економічна стратегія на період до 2030 року, затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 3 березня 2021 р. № 179 визначає проблематику фінансового сектора та встановлює орієнтири розвитку, зокрема 3 стратегічних цілі (забезпечення стійкості публічних фінансів та покращення суверенних рейтингів; збереження макроекономічної стабільності; створення ефективного фінансового сектору).

6. Стратегія реформування системи управління державними фінансами на 2022—2025 роки та плану заходів з її реалізації, схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 29 грудня 2021 р. № 1805-р орієнтована на збереження фінансової стабільності держави та створення умов для сталого зростання соціально-інклюзивної економіки;

7. податкові та митні питання фінансової безпеки розкриваються у Національній стратегії доходів до 2030 року (розпорядження Кабінету Міністрів України від 27 грудня 2023 року № 1218-р);

8. Стратегія розвитку фінансового сектору України до 2025 року (припинена у 2023 році).

Проблема дослідження фінансової безпеки держави є однією з найскладніших, суперечливих та відповідальних. Складність у тому, що неможливо одному чи навіть кільком дослідникам охопити всі питання фінансової безпеки держави. Актуальності даній тематиці надають кризові явища у світовій та національній економіках, породжені насамперед кризою у фінансовій сфері, зокрема повномасштабна війна. Саме за умов кризи найбільш наочно проявляються всі проблеми, що у державі: економічні, політичні, правові тощо, де роз-

криваються недоліки системи забезпечення найважливішого спрямування національної безпеки — фінансової. У такі періоди органи публічної влади повинні надавати питанням безпеки держави особливу важливість, розробляти ефективні інструменти ліквідації погроз або згладжування їх наслідків.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Наразі дослідження у сфері фінансової безпеки, у т.ч. й публічного управління, присвячені впливу війни як основної загрози, яка призводить до значних втрат капіталу країни та катастрофічного стану у фінансовій площині. Зокрема, це праці вітчизняних дослідників — Т. Богдан [3], Д. Боярчука [4], Л. Будник, О. Ронської, Л. Лісецької [5], К. Соболевої [10].

У довоєнний період фінансову безпеку держави Н. С. Ситник, Б. О. Стефанків [9], О. С. Власюк [2], О. Гетманець [6] визначають як один із найважливіших елементів економічної безпеки країни, яка є також станом захищеності фінансової системи держави. При цьому її стан, за твердженням дослідника, забезпечує гарантований захист фінансових інтересів країни від внутрішніх і зовнішніх загроз.

У розвиток свого погляду на фінансову безпеку Т. С. Аксьонова [1] вважає, що компетентне втілення організаційного та правового механізмів забезпечення фінансової безпеки дозволить підвищити захищеність фінансових інтересів держави.

ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ (ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ)

На сучасному етапі інтеграції національних економік у світову економічну систему важливим завданням держави для підвищення її фінансової безпеки є забезпечення формування ефективної системи публічного управління, яке орієнтоване на профілактику загроз та ризик масштабних фінансових втрат, визначення резервів, які можна спрямувати на фінансове забезпечення економічного відновлення та зростання, стабілізацію всієї національної економічної системи, а особливо — у кризових умовах, спричинених впливом негативних зовнішніх чинників. Тому визначення змісту фінансової безпеки держави як об'єкта управління за участю громадян становить мету даної статті.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

Фінансова безпека держави — це створення та прояс таких фінансових умов, які б забезпечували нормальне функціонування та безперешкодний, збалансований розвиток національної фінансової системи, адекватне перебіг фінансових процесів в економіці та управлінні країни.

Фінансова безпека держави — це захищеність національної фінансової системи країни від внутрішніх та зовнішніх несприятливих факторів, які порушують звичайні принципи функціонування її основних елементів, як банківська система, ринок цінних паперів, страховий ринок та бюджетна система держави.

Також під поняттям "фінансова безпека держави" мається на увазі певний рівень незалежності, стабіль-

ності та стійкості фінансової системи країни в умовах впливу на неї зовнішніх та внутрішніх дестабілізуючих факторів, що становлять загрозу фінансовій безпеці [6].

Власне, видове різноманіття фінансової безпеки, орієнтоване на ключові інститути фінансової системи, включає:

- бюджетну безпеку;
- податкову безпеку;
- безпека в кредитно-банківській сфері;
- безпека грошово-валютного обігу;
- безпека страхової справи;
- безпека фондового ринку;
- інвестиційна безпека [9].

Можна визначити структуру фінансової безпеки, яка складається з наступних елементів:

- а) суб'єкти — держава, суспільство, особистість;
- б) об'єкти — публічні інтереси, блага та цінності, яким може бути заподіяна шкода соціальними, техногенними, природними умовами довкілля;
- в) загрози (виклики) — шкідливі фізичні, хімічні, біологічні прояви (чинники) соціального, техногенного, природного характеру, що створюють небезпеку об'єктивно значущим державним та суспільним фінансовим потребам;

г) правові засоби (інструменти), спрямовані на захист інститутів фінансової системи, а також збереження та зміцнення їх стійкості, фінансового суверенітету.

Публічні фінансові інтереси:

- а) зростання обсягів фінансових ресурсів у країні;
- б) стабільність національної валюти;
- в) стабільність грошово-кредитної системи країни;
- г) зростання обсягів бюджетних ресурсів;
- д) стабільність фінансової системи країни;
- е) стабільність функціонування фінансового ринку, банківської системи;
- ж) підвищення фінансової самостійності регіонів;
- з) підвищення фінансової стійкості та надійності суб'єктів господарювання;
- к) зростання частки прибуткових суб'єктів господарювання;
- л) зменшення частки тіньових доходів та фінансових ресурсів суб'єктів господарювання та населення;
- м) зростання доходів домогосподарств.

Існування фінансової безпеки держави це діяльність держави загалом та її суб'єктів, вона має бути спрямована на розвиток фінансової сфери. Фінансову безпеку будь-якої держави визначає її фінансова незалежність, але при цьому важливе значення мають зовнішні фінансові джерела, такі як міжнародні фінансові організації, уряди країн-кредиторів, транснаціональні корпорації, корпоративні та приватні іноземні інвестиції.

Фінансову безпеку будь-якої країни характеризують такі фактори [8]:

- ступінь фінансової незалежності;
- характер фінансово-кредитної політики, яку проводить держава;
- політичний клімат країни;
- ступінь законодавчого забезпечення функціонування фінансової галузі.

Багато в чому фінансова безпека держави визначається характером фінансово-кредитної політики, яку вона здійснює, причому як внутрішньої, так і зовнішньої.

Як і інші сфери держави, на фінансову безпеку держави впливає політичний клімат країни.

Фінансової безпеки держави загалом сприяє організація нормального обміну фінансовими ресурсами між галузями, регіонами, країнами. На фінансову безпеку держави позначається також значне розширення фінансових інструментів, які використовуються вітчизняними суб'єктами господарювання.

Зазначимо, що практично немає жодного аспекту національної безпеки будь-якої країни, який би прямо чи опосередковано не залежав від рівня забезпечення фінансової безпеки держави.

Залежність усіх аспектів національної безпеки країни від її фінансової безпеки, на перший погляд, вкрай проста: відсутність фінансових коштів призводить до недофінансування часом найнагальніших потреб у різних сферах економіки та становить загрозу національній безпеці.

Вважаємо, що в нинішніх, досить складних макроекономічних фінансових умовах, особливої значущості набувають податкові та інвестиційні аспекти фінансової безпеки держави, запровадження європейський інструментів публічних закупівель та розвитку державно-приватного партнерства, фінансового контролю тощо. Перед державою сьогодні, як ніколи гостро, постає проблема пошуку форм та методів державного впливу на відновлення діяльності підприємств та формування необхідних інвестиційних ресурсів [1].

В управлінні фінансовою безпекою держави необхідно використати низку показників — фінансових індикаторів — абсолютні індикатори фінансової безпеки:

- а) обсяги та темпи зміни ВВП;
- б) обсяги та темпи зміни бюджетних ресурсів;
- в) темп інфляції;
- г) дефіцит бюджету;
- д) рівень прибутковості суб'єктів господарювання;
- е) темпи та обсяги зміни валютних запасів НБУ;
- ж) сальдо платіжного балансу;
- з) сальдо експорту-імпорту;
- к) рівень доходів населення;
- л) рівень інвестицій в економіку;
- м) рівень тіньової економіки.

Також необхідно враховувати пріоритетно ставитися до якісних (відносних), а їх основний перелік можна подати так:

- відношення дефіциту бюджету до сукупних бюджетних витрат;
- рівень ризику іноземних інвестицій;
- частка кредитних установ із необхідною нормою достатності капіталу;
- темп інфляції;
- відношення сукупної величини державного боргу до сукупних бюджетних доходів;
- відношення прожиткового мінімуму до середньої (по країні, регіону) заробітної плати;
- рівень податкового навантаження (відсоток);
- відношення відтоку капіталу з країни до валового внутрішнього продукту;

Таблиця 1. Класифікація загроз фінансовій безпеці держави за природою виникнення

Чинники виникнення загроз фінансовій безпеці	Можливі загрози
Військово-політичні	Військові конфлікти призводять до погіршення фінансово-економічного стану держави, проявляється це у всіляких заборонах та санкціях, втратах
Економічні	Волатильність курсу валют впливає на економіку держави (збільшення інфляції, зростання цін, зниження платоспроможності населення)
Екологічні	Природні катастрофи, брак прісної води, забруднення навколишнього середовища спричиняє посилення конфліктів усередині країни та масову міграцію населення в інші регіони, що тягне за собою зниження надходжень до скарбниці держави.
Соціально-демографічні	Перенаселення/ втрата населення країни, зростання кількості незаможних людей, нестача продовольчих продуктів
Кримінальні	Зростання кількості фінансових злочинів та різних кібератак, спрямованих на розкрадання коштів
Інституційні	Нестабільність фінансового законодавства

Джерело: сформовано автором.

- співвідношення експортних та імпорتنих мит;
- співвідношення ставки рефінансування із середньою ставкою за депозитами (кредитами);
- відношення сукупних соціальних платежів та сукупного обсягу виплачуваних пенсій.

Разом з тим, на додаток до якісних показників доцільно використовувати і кількісні (абсолютні), що мають безпосереднє відношення до фінансової безпеки, але обов'язково оцінювані в динаміці за низку останніх років, періодів (величини бюджетного дефіциту, зовнішнього та внутрішнього боргу, іноземних та внутрішніх інвестицій, сукупний власний капітал та активи кредитних установ тощо).

Методологія дослідження об'єкта публічного управління — фінансової безпеки держави — передбачає таку послідовність:

- дослідження умов забезпечення фінансової безпеки;
- вивчення показників (фінансових індикаторів);
- оцінка рівня фінансової безпеки та окреслення тенденцій;
- вироблення напрямів підвищення фінансової безпеки та зниження ризику.

Так, взявши за основу фінансову безпеку держави, необхідно виділити в ньому один-два (взаємопов'язані) підвиди, наприклад, інвестиційна та податкова безпека. Для фінансової безпеки характерна багаторівнева система, яку обслуговує інша подібна структура система, де кожна має свою структуру та шляхом розвитку.

Ця сфера є однією з важливих і найбільш динамічних сфер економіки, яка залежить від багатьох зовнішніх і внутрішніх факторів, таких як: вплив на публічні фінанси війни, фактора геофінансів, глобальної економічної конвергенції, зумовленої глобалізацією, здатністю національного законодавства регулювати діяльність фінансових інститутів та здійснювати повномасштабний фінансовий контроль, а також багатьох інших.

Загрози фінансової безпеки поділяються на внутрішні та зовнішні. Внутрішні та зовнішні загрози виникають унаслідок недостатньої спроможності фінансової системи гарантувати відтворення, обслуговувати державний борг.

До зовнішніх загроз належать:

- загрози, викликані зміною змісту фінансових потоків у зв'язку з ізолюваністю їх від відтворювальних процесів та переміщенням у спекулятивний капітал;
- загрози, зумовлені зусиллям конкуренції на світовому ринку у зв'язку із зростаючою інтенсивністю економічних та господарських зв'язків;
- загрози, спричинені нераціональною структурою експорту та імпорту;
- загрози, зумовлені імпоротною інтервенцією на внутрішньому ринку стратегічно важливих товарів та послуг.

До внутрішніх загроз можна віднести:

- загрози, зумовлені стійкістю державного бюджету;
- загрози, пов'язані з рівнем достатності золотовалютних резервів;
- загрози, пов'язані зі зміною співвідношення заощаджень та інвестицій в економіку;
- загрози, спричинені низьким рівнем безпеки банківської діяльності, зумовлені рентабельністю активів банків, залежністю банків;
- загрози, спричинені безгосподарністю економічних суб'єктів та відсутністю знань та досвіду при веденні зовнішньоекономічних операцій, що ведуть до криміналізації економіки та тіньових оборотів капіталу;
- загрози, викликані станом на фінансових ринках, зумовлені станом портфельних інвестицій у цінні папери по відношенню до іноземних інвестицій в цілому.

При дослідженні внутрішніх та зовнішніх загроз фінансовій безпеці значимих для країни важливе їх прогнозування та запобігання, а також важливою є розробка стратегії фінансової безпеки. Є зворотний зв'язок між

фінансовою безпекою країни та її національною безпекою загалом. Безумовно, загострення загроз щодо інших аспектів національної безпеки впливає на рівень загроз фінансовій безпеці.

Кордон між внутрішніми та зовнішніми загрозами не завжди може бути чітко визначений, часто вони взаємозумовлюють один одного. Проте, очевидно, що тривале збереження внутрішніх загроз у національній економіці країни робить її вразливою та у зовнішньому плані, оскільки, не справляючись із внутрішніми загрозами, держава позбавлена можливості проводити активну зовнішню політику, захищати інтереси вітчизняних товаровиробників, стимулювати експорт конкурентоспроможної продукції, здійснювати самостійну економічну та фінансову експансію на нових ринках.

На сьогоднішній день виділяються деякі інноваційні методи виявлення загроз фінансово-економічній безпеці, серед яких:

- адаптивний, який виявляє загрози щодо реакції на зміни у навколишньому середовищі;
- активний, локалізуючий загрози при випередженні загрозливих факторів;
- консервативний, що показує найважливішу шкоду від загроз, що допомагає їх ліквідувати.

Тим не менш, зараз експерти виділяють додаткові способи з управління та виявлення загроз фінансово-економічній безпеці держави, як: фінінструментів: опціони, ф'ючерси, свопи та ін. Орієнтування на систему управління фінансово-економічної сферою необхідне для виявлення та оцінювання чинника загроз фінансових рішень.

Таким чином, фінансова безпека країни повинна включати комплекс методів, заходів і засобів захисту економічних інтересів держави на мікро- і макрорівнях. На мікрорівні — це фінансова діяльність суб'єктів господарювання. На макрорівні фінансова безпека полягає у здатності держави в мирний час і за надзвичайних ситуацій адекватно реагувати на внутрішні та зовнішні негативні фінансові впливи.

Доцільно розглянути вплив загроз фінансовій безпеці на сектори економіки у їх взаємозв'язку, при цьому розділивши їх за природою виникнення (табл. 1).

Стає очевидним, що загрози фінансовій безпеці мають сукупний характер виникнення при взаємозв'язку різних факторів.

Комплекс механізмів та засобів захисту фінансової сфери необхідно закріпити на законодавчому рівні, тільки тоді органи публічної влади зможуть повною мірою реалізовувати свої повноваження у сфері фінансового контролю та налагодити механізм прямого та зворотного зв'язку з підконтрольними суб'єктами. Законодавче забезпечення системи фінансової безпеки дозволить реалізувати національні інтереси у фінансовій сфері як у державі, так і в глобальній економіці.

Система гарантій та підвищення фінансової безпеки має ґрунтуватися на принципах:

- легітимності (юридичний аспект) (діяльність усіх суб'єктів фінансової безпеки здійснюватиметься відповідно до повноважень та відповідно до процедури, встановленої законом);
- методологія (всі компоненти системи повинні ґрунтуватися на чіткій теоретичній та методологічній базі);

— керованість (через ієрархію структури самої системи, складності та важливості завдань, покладених на фінансування системи безпеки, необхідний безумовний та постійний контроль над ними у реальному часі);

- справедливість, рівність;
- багатовимірність (облік усіх аспектів прояви фінансової безпеки);
- комплексність (яка не входить до складу фінансової безпеки може повністю компенсувати відсутність інших);
- забезпечення балансу фінансових витрат на макро- та мікрорівні;
- взаємна відповідальність всіх суб'єктів фінансової безпеки на всіх рівнях;

У той же час слід пам'ятати, що комбінація компонентів системи не обов'язково має бути чимось довгостроковим: роль компонентів безпеки фінансової системи змінюється залежно від ситуації, яка потребує постійних оновлень.

Організація заходів щодо мінімізації загроз та забезпечення інтересів держави передбачає наявність стратегічних та тактичних дій, що використовуються суб'єктами, з управління ризиками та підвищення фінансової безпеки. Її імплементація інституційними органами дозволить забезпечити системне позиціонування країни та її системи національної економіки серед світових країн-конкурентів, чітко та постійно відстежувати поточний рівень фінансової безпеки та прогнозувати його, виявляти та усувати потенційні загрози, забезпечувати вироблення та прийняття оптимальних рішень щодо розвитку діяльності всіх систем економічного середовища.

Вирізняють такі шляхи вдосконалення системи фінансової безпеки держави:

- 1) визначення меж участі капіталу розвинених країн у вітчизняних організаціях;
- 2) контроль у галузі виробництва, передачі технологій тощо;
- 3) створення якісних систем контролю залучення та використання коштів міжнародних запозичень.

Істотним напрямом забезпечення фінансової безпеки країни є організація залучення та використання коштів позик міжнародних фінансово-економічних організацій.

Внаслідок збільшення конкуренції між державами в економічній та інших галузях, держава втрачає деякі ринки збуту, відбувається дискримінація товаровиробників на світових ринках.

ВИСНОВКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗВІДОК У ДАНОМУ НАПРЯМІ

Важливою причиною нестабільності економіки держави є розрив у русі товарних та грошових потоків.

Ключовим фактором забезпечення фінансової безпеки держави у здійсненні бюджетного процесу має бути довіра між органом публічного управління, урядом та регіонами через встановлення таких фінансових взаємин, які були б ґрунтуються на принципах законності, доцільності, ефективності. Необхідне створення моніторингу бюджетного процесу, що передбачає виявлен-

ня і передбачення внутрішніх та зовнішніх загроз фінансовій безпеці, зокрема через міжбюджетні відносини.

Публічне управління у сфері фінансової безпеки є підвидом соціального управління. Публічне управління – різновид суспільно корисної діяльності, який здійснюється певною сукупністю суб'єктів публічної влади задля дотримання публічних фінансових інтересів. Воно регламентується законодавчо шляхом прийняття нормативно-правових актів та ратифікації міжнародних угод, організаційно на основі запровадження визначення, структурування змісту забезпечення функціоналу фінансової безпеки держави та інституційно через розподіл повноважень органів публічної влади.

Література:

1. Аксьонова Т. С. Актуальні загрози та ризики фінансовій безпеці України та роль держави у її забезпеченні. Інвестиції: практика та досвід. 2021. № 17. С. 130—138.
2. Актуальні проблеми фінансової безпеки України в умовах посткризової трансформації: монографія. Київ: НІСД, 2014. 432 с.
3. Богдан Т. Фінансово-економічні наслідки війни URL: https://lb.ua/blog/tetiana_bohdan/550614_finansovoekonomichni_naslidki.html
4. Боярчук Д. Економіка війни. URL: <https://www.epravda.com.ua/rus/columns/2022/03/4/683280/>
5. Будник Л., Ронська О., Лісецька Л. Фінансова безпека держави в умовах воєнного стану. Галицький економічний вісник. 2022. Том 77. № 4. С. 138—147.
6. Гетманець О. Фінансова безпека як об'єкт правового регулювання. Фінансове право. 2020. № 3. С. 218—223.
7. Ермошенко М. М., Горячева К. С. Фінансова складова економічної безпеки: держава і підприємство: наук. монографія. Київ: Національна академія управління, 2010. 232 с.
8. Макаrchuk І.М., Перчук О.В., Виноградня В.М. Основні проблеми фінансової безпеки України в умовах кризових явищ в економіці Економічний вісник університету 2016 Випуск № 30/1 С. 189-196. — URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecvu_2016_30%281%29__29
9. Ситник Н. С., Стефанків Б. О. Фінансові аспекти складників економічної безпеки держави. Науково-виробничий журнал "Бізнес-навігатор". 2018. Випуск 1—2 (44). С. 136—140.
10. Соболева К. Пережити "великий шок": як світовій та українській економіці ефективно працювати в новій реальності. URL: <https://mind.ua/publications/20242401-perezhiti-velkij-shok-yak-svitovij-ta-ukrayinskij-ekonomici-efektivno-pracyuvati-v-novij-realnosti>

References:

1. Aksyonova, T. S. (2021), "Current threats and risks to the financial security of Ukraine and the role of the state in ensuring it", Investytsii: praktyka ta dosvid, vol. 17, pp. 130—138.
2. NISS (2014), Aktualni problemy finansovoi bezpeky Ukrainy v umovakh postkryzovoi transformatsii. [Actual

problems of financial security of Ukraine in the conditions of post-crisis transformation], NISD, Kyiv, Ukraine.

3. Bohdan, T. (2023), "Financial and economic consequences of the war", available at: https://lb.ua/blog/tetiana_bohdan/550614_finansovoekonomichni_naslidki.html (Accessed 1 June 2024).
4. Boyarchuk, D. (2022), "Economy of War", available at: <https://www.epravda.com.ua/rus/columns/2022/03/4/683280/> (Accessed 2 June 2024).
5. Budnyk, L., Ronska, O. and Lisetska, L. (2022), "Financial security of the state in conditions of martial law", Galician Economic Herald, vol. 77, No. 4, pp. 138—147.
6. Hetmanets, O. (2020), "Financial security as an object of legal regulation", Finance law, vol. 3, pp. 218—223.
7. Yermoshenko, M. M., Horyacheva, K. S. (2010), Finansova skladova ekonomichnoi bezpeky: derzhava i pidpriemstvo. [The financial component of economic security: the state and the enterprise], National Academy of Management, Kyiv, Ukraine.
8. Makarchuk, I.M., Perchuk, O.V. and Vynogradnia, V.M. (2016), "The main problems of the financial security of Ukraine in the conditions of crisis phenomena in the economy", Ekonomichniy visnyk universytetu, vol. 30/1, pp. 189—196. — available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecvu_2016_30%281%29__29 (Accessed 4 June 2024).
9. Sytnyk, N. S. and Stefankiv, B. O. (2018), "Financial aspects of the components of economic security of the state", Naukovo-vyrobnychy zhurnal "Biznes-navihator", vol. 1—2 (44), pp. 136—140.
10. Soboleva, K. (2024), "Surviving the "big shock": how the world and Ukrainian economy can work effectively in the new reality", available at: <https://mind.ua/publications/20242401-perezhiti-velkij-shok-yak-svitovij-ta-ukrayinskij-ekonomici-efektivno-pracyuvati-v-novij-realnosti> (Accessed 1 June 2024).

Стаття надійшла до редакції 25.06.2024 р.

<https://nayka.com.ua>

Електронне фахове видання

ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ
удосконалення та розвиток

Виходить 12 разів на рік

включено до переліку наукових фахових видань України
з питань **ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ**
(Категорія «Б»)

Наказ Міністерства освіти і науки України
від 28.12.2019 №1643

Спеціальність 281

e-mail: economy_2008@ukr.net

viber: +38 050 3820663